особами, з дотриманням вимог законності, службової етики та поваги до людської гідності. Важливо, щоб громадяни мали доступ до чіткої інформації про перелік документів, які необхідно мати при собі, а також про категорії осіб, яким дозволено пересування у визначений час (працівники критичної інфраструктури, медичні працівники, аварійні служби тощо).

Необхідно також враховувати, що комендантська година впливає на реалізацію інших прав, зокрема права на працю та медичну допомогу. Тому органи публічної влади повинні забезпечувати можливість отримання спеціальних перепусток, функціонування екстрених служб, а також механізми оперативного реагування на надзвичайні життєві ситуації. Забезпечення таких винятків є проявом соціальної функції держави та свідчить про дотримання принципу гуманізму в адміністративній діяльності.

Отже, обмеження свободи пересування у формі запровадження комендантської години є вимушеним адміністративно-правовим заходом, спрямованим на забезпечення національної безпеки в умовах воєнного стану. Його правомірність визначається наявністю законних підстав, легітимною метою та дотриманням принципу пропорційності. Ефективність цього заходу залежить не лише від контролюючих функцій держави, а й від рівня правової культури, довіри населення до органів влади та належного нормативного врегулювання процедур. Водночас держава повинна забезпечити чіткі правові гарантії, запобігати зловживанням владою та підтримувати баланс між інтересами безпеки і правами людини. Саме дотримання такого балансу є визначальною ознакою демократичної правової держави навіть у період воєнного конфлікту.

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України.* 1996. № 30. Ст. 141.
2. Протокол № 4 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод : Протокол Ради Європи від 16.09.1963 № 4. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_059#Text
3. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради України.* 2015. № 28. Ст. 250.

Валентина ЧЕРНОБУК
старший викладач кафедри
теорії держави та права
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ВЕТЕРАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Державна ветеранська політика в Україні посідає провідне місце серед пріоритетних напрямів забезпечення національної безпеки та суспільної стабільності. Збільшення кількості учасників бойових дій, ветеранів війни та членів сімей загиблих захисників зумовлює об'єктивну потребу в оновленні нормативно-правової бази, підвищенні ефективності реалізації державних соціальних гарантій і запровадженні комплексного підходу до підтримки осіб, які брали участь у захисті держави. З урахуванням досвіду держав-партнерів і положень міжнародних стандартів формування сучасної ветеранської політики в Україні набуває визначального значення для утвердження принципів соціальної справедливості та забезпечення сталого розвитку суспільства.

Ветеранська політика має розглядатися не лише як сукупність соціальних пільг і компенсацій, а як комплексна державна стратегія, спрямована на довгострокову соціальну адаптацію, реінтеграцію та забезпечення гідної якості життя осіб, які брали участь у захисті держави. У сучасних умовах ключовими елементами такої політики є медична та психологічна реабілітація, забезпечення житлом, сприяння працевлаштуванню, професійній перекваліфікації, а також підтримка членів сімей загиблих Захисників і Захисниць України.

Однією з найбільш проблемних сфер у процесі формування та реалізації ветеранської політики в Україні залишається фрагментарність нормативно-правового регулювання ветеранських питань. Чинна система правових норм характеризується значною кількістю підзаконних нормативно-правових актів, відомчих інструкцій та цільових програм, які

нерідко мають декларативний характер або не узгоджуються між собою. Така нормативна розпорошеність ускладнює практичну реалізацію закріплених державою соціальних гарантій, призводить до неоднакового застосування норм права та створює передумови для правової невизначеності у статусі ветеранів війни [6].

Наслідком зазначених процесів є обмежений доступ ветеранів до реалізації гарантованих прав, що проявляється у надмірній складності адміністративних процедур, тривалості розгляду звернень та необхідності неодноразового підтвердження статусу чи права на отримання відповідних соціальних послуг. Водночас недостатній рівень поінформованості ветеранів щодо механізмів захисту та реалізації своїх прав, а також відсутність єдиної системи правового консультування посилюють відчуття соціальної незахищеності та негативно впливають на рівень довіри до інституцій публічної влади [1].

Особливої уваги потребує питання інституційного забезпечення ветеранської політики, оскільки саме організаційна складова значною мірою визначає ефективність державного управління у цій сфері. Створення спеціалізованих органів та запровадження дієвих координаційних механізмів є необхідною умовою реалізації комплексного підходу до соціального захисту ветеранів. Водночас практичний досвід засвідчує, що відсутність належної міжвідомчої взаємодії, чіткого розмежування повноважень між центральними та місцевими органами виконавчої влади, а також недостатня узгодженість дій з органами місцевого самоврядування істотно знижують результативність ветеранських ініціатив та державних програм [3].

Важливим напрямом удосконалення ветеранської політики є забезпечення принципів адресності та індивідуального підходу до надання соціальної підтримки. Ветерани війни не є однорідною соціальною групою, а їхні потреби зумовлюються низкою об'єктивних і суб'єктивних чинників, зокрема станом фізичного та психічного здоров'я, віком, соціальним статусом, характером і тривалістю участі в бойових діях, а також сімейними обставинами. У цьому контексті застосування уніфікованих підходів до соціального захисту часто не відповідає реальним запитам ветеранів та потребує впровадження механізмів персоналізованого соціального супроводу, орієнтованих на конкретні життєві ситуації [6].

Значний інтерес у цьому аспекті становить зарубіжний досвід, який демонструє, що успішна ветеранська політика ґрунтується на поєднанні державних гарантій, активної участі органів місцевого самоврядування та широкого залучення інститутів громадянського суспільства. У багатьох країнах особлива увага приділяється створенню комплексних програм соціальної, психологічної та професійної реінтеграції ветеранів, що забезпечують їхню поступову адаптацію до умов цивільного життя [1]. Для України, яка перебуває в умовах триваючої війни, та перспективи масштабної післявоєнної відбудови, впровадження сталих і довгострокових механізмів соціального супроводу ветеранів є не лише актуальним, а й стратегічно необхідним завданням державної політики.

Отже, формування ветеранської політики в Україні є складним багатовимірним процесом, що потребує системного підходу, оновлення законодавства та посилення інституційної спроможності держави. Ефективна ветеранська політика виступає не лише соціальним обов'язком держави, а й важливим чинником суспільної стабільності та національної безпеки.

---

1. Боняк В. О., Чепік-Трегубенко О. С. Взаємодія органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства в аспекті захисту прав внутрішньо переміщених осіб. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.* 2023 № 2. С. 14-21. DOI: https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-2-14-21

2. Майстренко К., Леженко С. Психологічна та соціальна адаптація військовослужбовців під час війни: механізми підтримки та реабілітації. *Публічне управління та місцеве самоврядування*. 2024. № 3. С. 43-49.

3. Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр ветеранів війни : постанова Кабінету Міністрів України від 20 груд. 2017 р. № 1024. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2017-%D0%BF#Text

4. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 06.10.2005 № 2961-IV. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15.

5. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII. Ст. 190. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text.

6. Чернобук В. В. Правовий статус Військового омбудсмана в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. № 6, 2025. С. 245-249 DOI: https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.1.35.